

ÄIJÄLÄNRANNAN
LUONTOSELVITYS

Jyväskylän kaupunki
Kaavoitus
18.9.2010
Timo Kypärä

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 TYÖMENETELMÄT	3
2.1 Esiselvitys	3
2.2 Maastotyöt.....	3
2.3 Uhanalaisuus luokat	3
2.4 Arvokkaiden luontokohteiden luokittelu	4
3 TULOKSET	5
3.1 Suunnittelualan luonnon yleiskuvaus.....	5
3.1.1 Viljelty kulttuurialue	5
3.1.2 Metsät ja rantaluhta.....	7
4. ARVOKKAAT LUONTOKOhteET	13
4.1 Uhanalaiset lajiesiintymät	13
4.2 Arvokkaat elinympäristöt.....	13
4.2.1 Jyväsjärvi, FINIBA (610095)	13
4.2.2 Rantaluhta	13
4.3 HUOMIONARVOISET ELINYMPÄRISTÖT	14
4.3.1 Rantametsät.....	14
5. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET	14
5.1 Alueen hoitosuositukset	14
6. KIRJALLISUUS.....	15

LIITTEET

LIITE 1	Kasvillisuuskuviot
LIITE 2	Arvokkaat ja huomionarvoiset luontokohteet

Kuvat: Timo Kypärä

Kannen kuva: Äijälänrannan avoluhtaa.

1 JOHDANTO

Tämän työn tarkoituksena oli tarkistaa Äijälänrannan tämänhetkinen luonnontila maankäytönsuunnittelun tarpeisiin. Kohteelle ollaan suunnittelemassa asuntomessualueita, jonka johdosta alueen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet tulee selvittää (maankäyttö- ja rakennuslaki 1999/132). Tässä luontoselvityksessä alueelta inventoitiin luonto- ja kasvillisuustyypit sekä mahdolliset uhanalaiset ja harvinaiset kasviesiintymät (putkilokasvit ja sammaleet). Selvityksen tavoitteena oli rajata luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilain mukaiset arvokkaat elinympäristöt.

Suunnittelualue sijaitsee Jyväskylän itärannalla ja rajoittuu etelässä Äijälänsalmeen ja pohjoisessa Rauhalahden (kuva 1). Eliömaantieteellisesti alue kuuluu Pohjois-Hämeen eliömaakuntaan (PH) ja eteläboreaalisen kasvillisuusvyöhykkeen Järvi-Suomen osa-alueeseen (2b). Selvitysalueen pinta-ala on n. 48 hehtaaria, johon kuuluu myös vesialueita ja rakennettuja tontteja. Maastotyöt kohdennettiin rakentamattomille maa-alueille, joten inventoiduksi pinta-ala muodostui n. 25 hehtaaria.

Selvityksen on laatinut luontokartoittaja (eat) Timo Kypärä, joka tutkinnsa on syventynyt putkilokasvi- ja sammallajeihin sekä metsä- ja suotyyppeihin.

Kuva 1. Suunnittelualueen sijainti. Alue merkitty vihreällä värillä.

2 TYÖMENETELMÄT

2.1 Esiselvitys

Esiselvitystä varten koottiin alueelta jo olemassa oleva luontotieto. Tärkeimmät tietolähteet olivat kymmenkunta vuotta sitten alueelta valmistunut luontoselvitys (Suunnittelukeskus Oy 2002), maastokartat ja ilmakuvat. Lisäksi tarkistettiin Keski-Suomen ELY-keskuksen tietokannoista alueelta mahdollisesti tallennetut uhanalaishavainnot. Alustavat kasvillisuuskuviot rajattiin ilmakuvalle, jota käytettiin maastossa työkarttana.

2.2 Maastotyöt

Maastokäynti suoritettiin 27.8.2010, jolloin alue käveltiin kauttaaltaan läpi ja tehtiin tarvittavat tarkennukset ilmakuvasta rajattuihin kasvillisuuskuvioiden. Kuvioiden kasvillisuustyypit määritettiin ja arvioitiin niiden luonnontilaisuutta ja edustavuutta sekä kerättiin tietoa kasvilajistosta. Merkittävät luontokohteet tallennettiin GPS-paikantimeen (Trimble GeoXT), josta sijaintitiedot siirrettiin MapInfo –paikkatieto-ohjelmaan karttaesitysten laatimista varten.

2.3 Uhanalaisuus luokat

Selvityksessä käytetty uhanalaisuusluokitus on uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän mietinnön mukainen, joka pohjautuu IUCN:n kriteereihin. Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit jaetaan kolmeen luokkaan seuraavasti: äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU). Silmällä pidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia, mutta joiden kannan tarkkailu on tarpeen uhanalaistumisen estämiseksi. Alueellisesti uhanalaisten (RT) lajien aluejakona käytetään koko valtakunnan sijasta metsäkasvillisuusvyöhykkeiden osa-alueita. Lisäksi Keski-Suomen maakunnassa on luokiteltu maakunnallisesti uhanalaiset (M) putkilokasvilajit.

Myös Suomen luontotyyppien uhanalaisuus on arvioitu. Hiljattain valmistuneen arvioinnin uhanalaisuusluokitus seuraa läheisesti edellä mainittua lajien luokitusta. Luontotyyppien uhanalaisuutta arvioidaan sekä valtakunnallisesti että erikseen Pohjois-Suomen ja Etelä-Suomen osalta. Tässä jaottelussa Etelä-Suomi käsittää hemi-, etelä- ja keskiboreaaliset metsäkasvillisuusvyöhykkeet ja Pohjois-Suomi pohjoisboreaalisen vyöhykkeen. (Raunio, Schulman & Kontula 2008).

2.4 Arvokkaiden luontokohteiden luokittelu

Arvokkaiden luontokohteiden luokittelu perustuu teokseen; ”Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa.” (Söderman 2003).

A Kansainvälisesti arvokkaat kohteet

- Natura-alueet
- Kansainvälisesti merkittävät kosteikot ja lintualueet (IBA-alueet)
- Ramsar-alueet

B Kansallisesti arvokkaat kohteet

- Kansallispuistot
- Luonnonpuistot
- Soidensuojelualueet
- Lehtojensuojelualueet
- Muut valtakunnallisesti arvokkaat luonnonsuojelualueet
- Erämaa-alueet
- Koskiensuojelulain mukaiset vesistöt
- Valtakunnallisten suojeluohjelmien kohteet
- Valtakunnallisten suojeluohjelmien kriteerit täyttävät kohteet
- Kansallisesti merkittävät kosteikot ja lintualueet (FINIBA-alueet)
- Kohteet, joilla on luonnonsuojelulain luontotyyppensä (LsL 29§)
- Uhanalaisten lajien esiintymispaikat
- Erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikat
- Kohteet, joilla on vesilain luontotyyppensä

C Maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaat kohteet

- Valtakunnallisissa suojeluohjelmissa maakunnallisesti arvokkaat kohteet
- Maakuntakaavojen suojelualuevaraukset
- Maakunnallisesti uhanalaisten lajien esiintymispaikat
- Maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät muut luontokohteet

D Paikallisesti arvokkaat kohteet

- Kohteet, joilla on metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (MeL 10§)
- Yleis- ja asemakaavojen suojelualuevaraukset
- Paikallisesti uhanalaisten tai harvinaisten lajien esiintymispaikat
- Muut paikallisesti harvinaiset ja edustavat kohteet

E Muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

- Kohteet, jotka eivät ole yllä mainituissa luokissa, mutta jotka ovat luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta tärkeitä esim:
 - suuret, yhtenäiset tavanomaisen luonnon alueet
 - ekologiset käytävät
- Luonnonmuistomerkit

3 TULOKSET

Selvitysalueen kasvillisuuskuviot on esitetty kartalla liitteessä 1 ja arvokkaat sekä huomionarvoiset luontokohteet liitteessä 2.

3.1 Suunnittelualan luonnon yleiskuvaus

Suunnitteluala jakaantuu kolmeen maisemakovaltaan erilaiseen ympäristötyyppiin. Alueen etelä- ja itäosassa on pientaloista muodostuva asuinalue, joka jatkuu Viherlandian kasvihuoneilta aina Äijälänsalmeen saakka. Alue on tiheään rakennettu, joten se jätettiin tämän luontoselvityksen ulkopuolelle.

Valtaosa luontoselvityksen kohteena olevista alueista on enemmän tai vähemmän aktiivisesti viljeltyä peltoa tai puutarhaa. Pohjoisinta osaa peltoaukeasta hoidetaan puistomaisena alueena. Viljelty kulttuurialue rajoittuu lännessä rehevään lehtimetsään ja rantaluhtaan, jotka ovat suunnittelualan luonnontilaltaan parhaiten säilyneet elinympäristöt. Rauhalahden ja Äijälänsalmen ruoppaukset ovat osaltaan heikentäneet ranta-alueen luonnontilaa. Rannan pohjoisosassa lähellä Rauhalahtea on yleisessä käytössä oleva venelaituri, jolle johtaa tie peltoalueen ja rantametsän sekä luhdan läpi. Laiturin lähellä on pysäköintialue, josta tie jatkuu vankkana polkuna kohti Rauhalahden rannassa kulkevaa kevyenliikenteen väylää

3.1.1 Viljelty kulttuurialue

Kuvio 1. Puistomaisesti hoidettu vanha pelto (n. 2,8 ha). Pellolle on rakennettu kevyenliikenteenväyliä ja istutettu jalopuuryhmiä. Kenttäkerroksen putkilokasvilajistossa on tyypillisiä peltojen rikkaruohoja ja ruderaattialueiden kasveja. Runsaimpia lajeja ovat pujo (*Artemisia vulgaris*), alsikeapila (*Trifolium hybridum*) ja pelto-ohdake (*Cirsium arvense*). Yleisinä esiintyvät mm. pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*), peltovalvatti (*Sonchus arvensis*), leskenlehti (*Tussilago farfara*), kannusruoho (*Linaria vulgaris*), peltosaunio (*Tripleurospermum inodorum*), nurmirölli (*Agrostis capillaris*) ja nurmilauha (*Deschampsia cespitosa*). Kuviolta tavattiin myös rikkanenätti (*Rorippa sylvestris*), kanadankoiransilmä (*Conyza canadensis*) ja valkomesikkä (*Melilotus albus*), jotka kaikki ovat Pohjois-Hämeen eliömaakunnassa harvinaisia, mutta kokoajan yleistyviä uustulokaslajeja.

Kuviot 7, 9 ja 12. Vanha puutarha (yhteensä n. 3,4 ha). Taimistoalueita, joiden istutukset ovat järeytyneet. Kuviolla on niin kotimaisista kuin ulkomaisistakin puulajeista istutettuja puurivejä. Kenttäkerroksessa kasvaa tyypillisiä hylätyn pellon ja ruderaattien kasvilajeja. Yleisinä esiintyvät mm. maitohorsma (*Epilobium angustifolium*), juolavehänä (*Elymus repens*), pelto-ohdake, leskenlehti, hevонhierakka (*Rumex longifolius*), linnunkaali (*Lapsana communis*), voikukat (*Taraxacum* spp.), nurmilauha, timotei (*Phleum pratense*), koiranheinä (*Dactylis glomerata*) ja syysmaitiainen (*Leontodon autumnalis*). Pohjakerros on hyvin aukkoinen ja siinä esiintyy reheville kasvupaikoille tyypillisiä sammallajeja, kuten isomyyränsammal (*Atrichum undulatum*), suikerosammalia (*Brachythecium* spp.), rikkanokkasammal (*Eurhynchium hians*) ja lapasammal (*Pellia* sp.)

Kuvio 8. Maakaatopaikka (n. 0,4 ha). Kuviolle on läjitetty aumoihin puutarhassa syntynyttä jätemaata. Maakasoilla kasvaa hyvin runsaana jättipalsami (*Impatiens glandulifera*), joka on haitallinen vieraslaji (Kuva 2). Runsaana kuviolla kasvavat myös maahumala (*Glechoma hederacea*), puna-apila (*Trifolium pratense*), karhunköynnös (*Calystegia sepium*), kannusruoho, nokkonen (*Urtica dioica*), hiirenvirna (*Vicia cracca*) ja niittynätkelmä (*Lathyrus pratensis*).

Kuvio 17. Pelto (n. 9,2 ha). Viljelykäytössä oleva pelto, jolla kasvatetaan puutarhamarjoja ja raparperia. Suurelta osin pelto on kesantona. Kuviolla kasvavat tyypilliset peltorikkaruohot, kuten peltovalvatti, ukontatar (*Persicaria lapathifolia*), peltovillakko (*Senecio vulgaris*), amerikanhorsma (*Epilobium adenocaulon*), peltoukonauris (*Erysimum cheiranthoides*), peltotaskuruoho (*Thlaspi arvense*), lutukka (*Capsella bursa-pastoris*), jauhosavikka (*Chenopodium album*), seittitakiainen (*Arctium tomentosum*) ja savijäkkärä (*Gnaphalium uliginosum*). Pelloilta tavattiin myös harvinaisemmat poimuhierakka (*Rumex crispus*) ja otavalvatti (*Sonchus asper*). Paikoin hopeahiirensammal (*Bryum argenteum*) ja keuhkosammal (*Marchantia polymorpha*) muodostavat runsaita kasvustoja.

Kuva 2. Runsaana jättipalsamikasvustoja kuviolla 8.

3.1.2 Metsät ja rantaluhta

Kuvio 2. Ruoppausmaa-alue (n.0,5 ha). Kuvion kasvillisuus on syntynyt ruoppausmaakentälle. Kuvion pohjoisreunalle on istutettu puistomaisesti vieraita puulajeja, mutta muutoin kuvio on puuton. Pitkittäin alueen läpi kulkee leveä ja vankka polku, jonka reunat ovat pajukoitumassa. Kenttäkerroksen valtalajeja ovat puna-apila, leskenlehti ja voikukat. Yleisinä esiintyvät alsikeapila, pujo, pietaryrtti, ruokohelmi (*Phalaris arundinacea*) ja piharatamo (*Plantago major*). Kuviolla esiintyy myös komealupiini (*Lupinus polyphyllus*), joka on voimakkaasti leviävänä haitallinen vieraslaji.

Kuvio 3. Ruoppausmaa-alue (n. 0,14 ha) Kuvio on todennäköisesti aiemmin ollut paju- ja koivuluhtaa, mutta ruoppausmaiden läjityksestä johtuen kasvillisuus on voimakkaasti muuntunutta. Kohteella kasvaa harvakseltaan varttuneita koivuja (*Betula* spp.) ja yksittäinen mänty (*Pinus sylvestris*). Koivuista huomattava osa on pystyyn kuolleita, mikä on seurausta puiden juurille läjitetystä ruoppausmaasta. Pensaskerros on hyvin tiheä ja sen runsaimpia lajeja ovat kiiltopaju (*Salix phylicifolia*), mustuvapaju (*S. myrsinifolia*), raita (*S. caprea*), tuomi (*Prunus padus*) ja koivuntaimet. Tiheän pensaskerroksen vuoksi kenttä- ja pohjakerros puuttuu lähes tyystin. Yksittäisessä aukkopaikassa kasvavat leskenlehti, maitohorsma ja pelto-ohdake.

Kuvio 4. Koivuluhta (n. 0,13 ha). Kuvio muodostuu pienestä alueesta puustoista luhtaa, joka on säästynyt maantäytöltä ruoppauskentän ja tien sekä parkkipaikan välissä. Puusto on eri-ikäistä hieskoivua (*Betula pubescens*) ja nuorta, riukumaista harmaaleppää (*Alnus incana*). Lisäksi esiintyy yksittäinen järeämpi harmaaleppä ja raita. Lahopuuta esiintyy melko niukasti. Pensaskerrossa kasvaa runsaasti pajuja. Kenttäkerroksen valtalajeina ovat viitakastikka (*Calamagrostis canescens*) ja ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*). Yleisenä esiintyvät luhtalemmikki (*Myosotis scorpioides*), terttualpi (*Lysimachia thyrsoflora*), jokapaikansara (*Carex nigra*), viiltosara (*C. acuta*), rentukka (*Caltha palustris*), kurjenjalka (*Comarum palustre*), rantamatara (*Galium palustre*), ojakellukka (*Geum rivale*) ja mesiangervo (*Filipendula ulmaria*). Pohjakerros on laikuttainen ja sen yleisimmät lajit ovat palmusammal (*Climacium dendroides*) ja luhtakuirisammal (*Calliargon cordifolium*). Kuvio on voimakkaasti roskaantunut.

Kuvio 5. Lehtomainen lehtimetsä, vanha hakamaa (n. 0,16 ha). Kuvion on kasvillisuustyypiltään käenkaali-mustikkatyyppin (OMT) kangasmetsää. Etenkin kuvion eteläosassa on piirteitä vanhasta hakamaasta, joka ilmenee harvahkosta koivupuustosta ja kenttäkerroksen niittylajeista. (Kuva 3). Kuvion puusto on iäkstä ja koivujen lisäksi esiintyy haapaa (*Populus tremula*), jota kasvaa paikoin myös riukumaisena alikasvoksena. Lahopuuta esiintyy kohtalaisesti. Kenttäkerroksen runsaimmat lajit ovat kielo (*Convallaria majalis*),

lillukka (*Rubus saxatilis*), metsäkastikka (*Calamagrostis arundinacea*) ja metsälauha (*Deschampsia flexuosa*). Yleisenä esiintyvät käenkaali (*Oxalis acetosella*), ahomansikka (*Fragaria vesca*), mustikka (*Vaccinium myrtillus*), nurmirölli, aitovirna (*Vicia sepium*), siankärsämä (*Achillea millefolium*), sarjakeltano (*Hieracium umbellatum*) ja kangasmaitikka (*Melampyrum pratense*). Kuvio on paikoin hyvin kivinen. Osa kivistä on peräisin viereiseltä pellolta. Kivillä kasvaa suikerosammalia, pykäsammalta (*Barbilophozia* sp.) ja metsäkamppisammalta (*Sanionia uncinata*). Pohjakerroksessa yleisimpinä esiintyvät metsäliekosammal (*Rhytidiadelphus triquetrus*), metsäkerrossammal (*Hylocomium splendens*) ja seinäsammal (*Pleurozium schreberi*).

Kuva 3. Vanhan hakamaan piirteitä omaava koivikko kuviolla 5.

Kuvio 6. Vanha tontti. OMT-lehtimetsää (n. 0,4 ha). Kuviolla on vanhoja rakennusten perustuksia ja jäänteitä koristekasveista. Tienvarressa kasvaa maisemakuvasta selvästi erottuvina kaksi järeää vaahteraa (*Acer platanoides*). Muutoin kuvion puusto koostuu vanhoista raudus ja hieskoivuista (*Betula pendula*, *B. pubescens*). Vanhojen perustusten läheisyydessä kasvaa viljelyperäisinä syreeniä (*Syringa sp.*), kanukkaa (*Cornus sp.*), karviaista (*Ribes uva-crispa*), ruusua (*rosa sp.*), tuhkapensasta (*Cotoneaster sp.*), pensasangervoa (*Spiraea sp.*), maksaruohoa (*Sedum sp.*) ja jättipalsamia. Kuvion länsi- ja eteläosassa kasvillisuus on luontaisempaa. Kasvillisuustyyppinä on käenkaali-mustikkatyypin lehtomainen kangas (OMT). Yleisimpinä lajeina ovat lillukka, metsäkurjenpolvi (*Geranium sylvaticum*), nuokkuhelmikkä (*Melica nutans*), ahomansikka (*Fragaria vesca*), nurmitädyke (*Veronica chamaedrys*) ja metsäalvejuuri (*Dryopteris carthusiana*).

Kuvio 10. Lehto (OMaT) (n. 0,4 ha). Kuvion kasvillisuus on käenkaali-oravanmarjatyypin kulttuurivaikutteista tuoretta lehtoa. Kuvio on kivikkoista rinnettä, jonka puusto on monilajinen. Yleisinä kasvaa varttuneet tuomi, pihlaja (*Sorbus aucuparia*), rauduskoivu, vaahtera, kuusi (*Picea abies*) ja raita. Lahopuuta esiintyy melko runsaasti. Pensaskerros on kohtalaisen tiheä ja sen yleisimpiä lajeja ovat pihlaja, punaherukka (*Ribes rubrum*), tuomi ja vaahtera. Puuston peittävästä latvuskerroksesta ja kivisyydestä johtuen kenttä- ja pohjakerros ovat aukkoisia. Kenttäkerroksessa tavataan mustakonnanmarjaa (*Actaea spicata*), kivikkoalvejuurta (*Dryopteris filix-mas*), käenkaalta ja rikkapalsamia (*Impatiens parviflora*). Pohjakerroksessa esiintyvät mm. metsälehväsammal (*Plagiomnium cuspidatum*), koukkusuikerosammal (*Sciuro-hypnum reflexum*), kantosuikerosammal (*S. starkei*), isomyyränsammal ja lehtohaivensammal (*Cirriphyllum piliferum*).

Kuvio 11. Lehto, voimakkaasti kulttuurivaikutteinen (n. 0,10 ha). Puustona on harmaaleppää, lehmusta (*Tilia sp.*), raitaa ja rauduskoivua. Pensaskerroksessa kasvavat tuomi, terttuselja (*Sambucus racemosa*), punaherukka, vadelma (*Rubus idaeus*), pihlaja ja saarni (*Fraxinus excelsior*). Kenttäkerroksen valtalajeina ovat vuohenputki (*Aegopodium podagraria*) ja maahumala. Yleisinä esiintyvät mm. hiirenporras (*Athyrium filix-femina*), letohorsma (*Epilobium montanum*) ja suikeroalpi (*Lysimachia nummularia*). Erikoisuutena kuviolla kasvaa villiytynyttä lehtokieloa (*Polygonatum multiflorum*) ja jo aiemmin mainittu saarni.

Kuvio 13. Rantaruderaatti (n. 0,3 ha). Kuvio on syntynyt Äijälänsalmen ruoppauksen ja salmen reunakivetyksen seurauksena. Kuvio on puuton ja sillä kasvaa tiheä kenttäkerroksen lajisto. Tyypillisiä lajeja ovat nurmilauha, puna- ja alsikeapila, timotei, hiirenvirna, niittynätkelmä, aitovirna, pelto-ohdake, peltosaunio, isoröllä (*Agrostis gigantea*), rantanenätti, siänkärsämö ja pujo. Huomionarvoisia lajeja ovat nurmi- ja ahdekaunokki (*Centaurea phrygia*, *C. jacea*) sekä rantatädyke (*Veronica longifolia*), jotka ovat Pohjois-Hämeen eliömaakunnassa melko harvinaisia. (Kuva 4).

Kuva 4. Ahdekaunokki Äijälänsalmen rannalla.

Kuvio 14. Rantalehto (OMaT) (n. 0,8 ha). Kuvion puuston muodostavat varttuneet rauduskoivut ja muutamat tervalepät (*Alnus glutinosa*). Lahopuuta on kohtalaisesti. Pensaskerroksessa kasvavat tuomi, pihlaja, koiranheisi (*Viburnum opulus*) punaherukka ja mustaherukka (*Ribes nigrum*). Lehtomaisuus ei ole kuviolla kovin voimakasta, mutta kenttäkerroksesta tavataan niukkana sudenmarjaa (*Paris quadrifolia*), lehtonurmikkaa (*Poa nemoralis*) ja velholehteä (*Circea alpina*). Pohjakerroksessa kasvaa isomyyränsammalta.

Kuvio 15. Paju- ja koivuluhta. (n.1,9 ha). Kuvion puusto muodostuu hieskoivusta, harmaa- ja tervalepästä, mustuvapajusta, halavasta (*Salix pentandra*), raidasta ja yksittäisistä haavoista. Pensaskerroksessa on runsaasti pajuja sekä yleisesti korpipaatsamaa (*Rhamnus frangula*) ja isotuomipihlajaa (*Amelanchier spicata*). (Kuva 5). Kuvio on

ryteikköinen ja lahoppua esiintyy runsaasti. Kenttäkerroksessa esiintyy yleisesti viitakastikka, rentukka, ranta-alpi, terttualpi, kurjenjalka, rantamatara, suo-ohdake (*Cirsium palustre*), rönsyrölli (*Agrostis stolonifera*), hiirenporras, metsäalvejuuri, ojakellukka, mesiangervo, pikkutalvikki (*Pyrola minor*), luhtavuohennokka (*Scutellaria galericulata*), suopotki (*Peucedanum palustre*) ja pikkulimaska (*Lemna minor*). Kuviolla kasvaa muutama runsas kasvusto velholehteä, joka on vaateliias rehevien ja kosteiden paikkojen laji. Kuviolla esiintyy myös jättipalsamia, joka on haitallinen vieraslaji ja jonka leviäminen luhtaan tulisi torjua. Pohjakerroksessa esiintyvät mm. luhtakuirisammal (*Calliargon cordifolium*), palmusammal (*Climacium dendroides*), laholimisammal (*Lophocolea heterophylla*) ja okarahkasammal (*Sphagnum squarrosum*).

Kuva 5. Pajuluhtaa

Kuvio 16. Avointa ruoko- ja ruoholuhtaa (n. 4,1 ha). Puutonta luhtaa, jonka valtalajeja ovat järviruoko (*Phragmites australis*), isosorsimo (*Glyceria maxima*), luhtakastikka (*Calamagrostis stricta*) ja viiltosara. Yleisinä esiintyvät pullosara (*Carex rostrata*), leveäosmankäämi (*Typha latifolia*), kurjenjalka, myrkkyykeiso (*Cicuta virosa*), rantakukka (*Lythrum salicaria*) ja luhtavuohennokka. Vesirajassa kasvaa melko yleisenä rantayrtti (*Lycopus europaeus*), joka on melko harvinainen ja Jyväskylän korkeudella yhtenäisen levinneisyysalueensa pohjoisrajalla. (Kuva 6).

Kuva 6. Rantayrtti.

4. ARVOKKAAT LUONTOKOHTTEET

4.1 Uhanalaiset lajiesiintymät

Selvitysalueelta ei ole havaittu aiemmin, eikä tavattu tämän selvityksen maastokäynnillä, uhanalaisia tai silmälläpidettäviä putkilokasvi- tai sammallajeja.

4.2 Arvokkaat elinympäristöt

4.2.1 Jyväsjärvi, FINIBA (610095)

Arvoluokka: **Kansallisesti arvokas**
Kaavamerkintä suositus: -
Pinta-ala: -
Liite 2: **Kohde 1**

Jyväsjärvi on kansallisesti tärkeä lintuvesialue. Järven pinta-ala on 331 hehtaaria ja se on etenkin lokkien suosima levähdysalue (Leivo ym. 2001). Suunnittelualue rajautuu Jyväsjärveen.

4.2.2 Rantaluhta

Arvoluokka: **Paikallisesti arvokas**
Kaavamerkintä suositus: **Luo**
Pinta-ala: **6,0 ha**
Liite 2: **Rajaus 2**

Rajaus käsittää kasvillisuuskuviot 4, 15 ja 16 eli metsä-, pensaikko- ja avoluhat, jotka täyttävät metsälakikohteilta vaadittavat kriteerit. Rajauksen puusto on iäkästä ja luonnontilaista. Luhdalla on yksi oja, joka on liettynyt lähes umpeen. Luhta on tulvavesivaikutteinen. Kohteella esiintyvät huomionarvoiset rantayrtti ja velholehti. Rajausalue on tärkeää pikkutikan elinympäristöä (Suunnittelukeskus Oy 2002).

Metsäluhdat ovat koko maassa arvioitu uhanalaisiksi ja luokiteltu vaarantuneiksi (VU). Pajuluhdat ovat koko maassa silmälläpidettäviä (NT). Avoluhat on luokiteltu valtakunnallisesti säilyviksi (LC), mutta Etelä-Suomessa silmälläpidettäviksi (NT).(Raunio ym. 2008).

Suunnittelualan lounaiskulmalla on pieni luhtasaareke, jota ei vaikeakulkuisuuden vuoksi pystytty inventoimaan. Saareke tulee huomioida rantaluhtaan kuuluvaksi.

4.3 HUOMIONARVOISET ELINYMPÄRISTÖT

4.3.1 Rantametsät

Arvoluokka: **Muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet**

Kaavamerkintä suositus: **Luo**

Pinta-ala: **2,0 ha**

Liite 2: **Rajaus 3**

Rajaus käsittää kasvillisuuskuviot 3, 5, 6, 10 ja 14. Rajaukseen kuuluu luonnontilaltaan heikentynyt puustoinen luhtakuvio ja kulttuurivaikutteiset lehtokuviot sekä muut iäkkäät lehtipuustoiset kuviot, jotka ovat alueella tavattavan pikkutikan suosimaa elinympäristöä.

Lehtokasvillisuuskuviot 10 ja 14 eivät täytä metsälakikohteilta vaadittavia kriteereitä. Lehtoisuus kuvioilla ei ole pienialaista, selkeästi ympäristöstään erottuvaa. Lisäksi kohteiden edustavuutta heikentää kulttuurivaikutus.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Maankäyttö suunnittelualueella ei merkittävästi heikennä luonnonmonimuotoisuutta, kun edellä esitetyt arvokkaat ja huomionarvoiset elinympäristöt jätetään rakentamisen ulkopuolelle. Lisäksi on suositeltavaa, että vanhan taimistoalueen puuistutuksia pystytettäisiin hyödyntämään alueen rakentamisessa.

5.1 Alueen hoitosuositukset

Arvokkaalta rantaluhdalta tavattiin jättipalsamia, jonka leviäminen alueella tulisi estää. Kasvustot ovat vielä pienialaisia, joten torjuntatyöt eivät vielä vaadi suuria resursseja, kunhan toimeen tartutaan pikaisesti. Yksittäisiä jättipalsameja kitkettiin jo tämän selvityksen maastokäynnin yhteydessä. Torjuntatyö kannattaa ajoittaa kesä-heinäkuulle, jolloin kasvit eivät ole vielä kerinneet tuottaa siementä.

Kuviolla 2 kannattaisi estää lupiinini leviäminen ennen kuin siitä tulee alueella suurempi ongelma. Pienialainen lupiinikasvusto kannattaisi kaivaa ylös juurineen alkukesästä ja toistaa operaatio tulevina vuosina tarpeen mukaan.

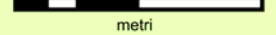
Jyväskylässä 18.9.2010 Timo Kypärä

6. KIRJALLISUUS

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila P. (toim.) 1998. Retkeilykasvio. 4. täysin uudistettu painos. Helsinki: Yliopistopaino.
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Lehtiniemi, T., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 17.8.2001. Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. [www-dokumentti]. < <http://www.birdlife.fi/suojelu/paikat/finiba/finiba-johdanto.shtml> >.
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 2002. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Hämeenlinna: Kustannusosakeyhtiö Metsälehti.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. (suomentaneet S. Vuokko ja H. Väre). 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Helsinki: Kustannus Oy Tammi.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.). 2008. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 8/2008. Osat 1 ja 2. 264 + 572 s.
- Söderman, T. 2003. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Suomen ympäristökeskus. Vammalan kirjapaino Oy.

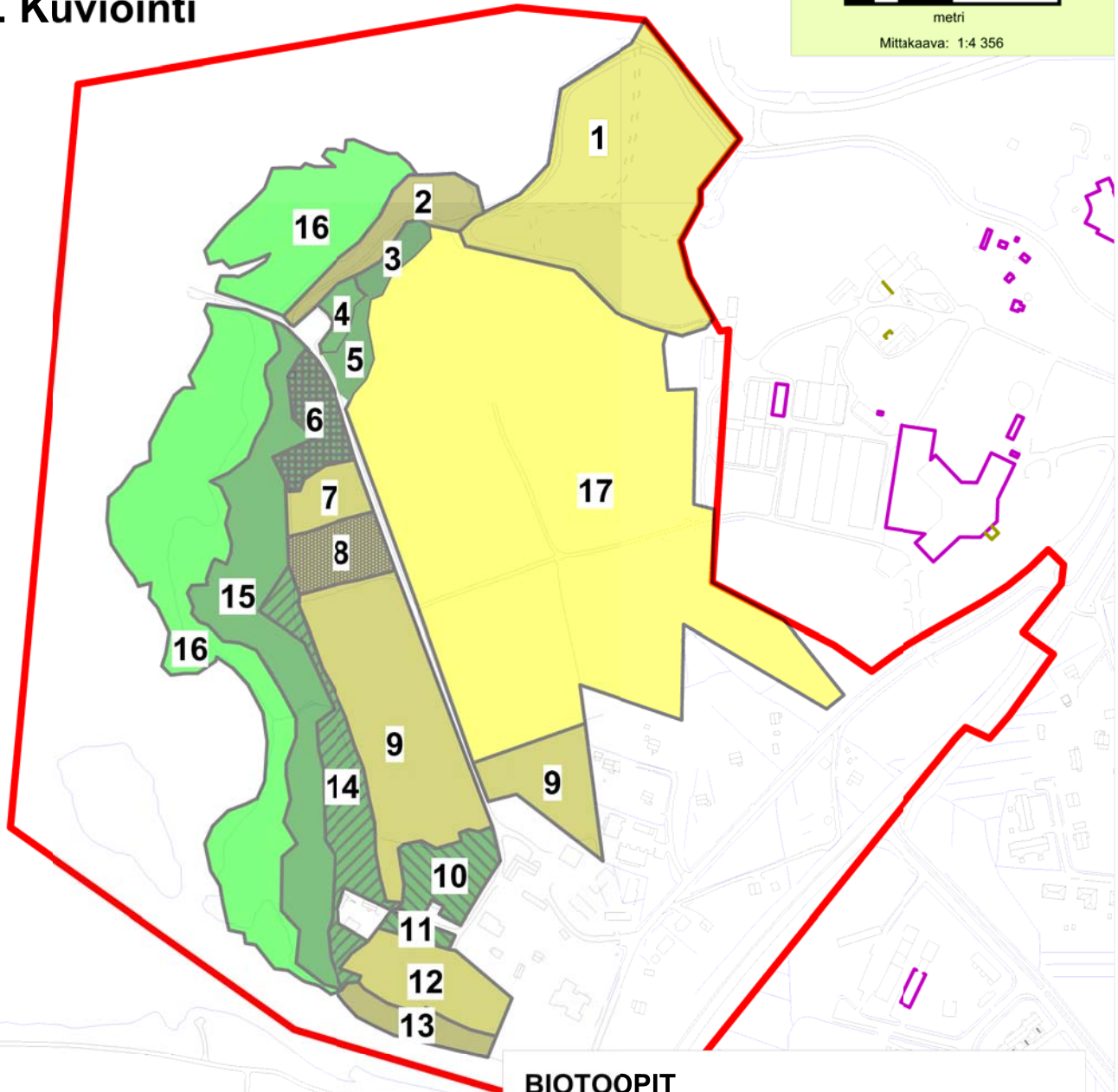
LIITE 1. Kuviointi

0 174,3

metri

Mittakaava: 1:4 356

BIOTOOPIT

- Vanha pelto / puistomaisesti hoidettu
- Vanha pelto / puutarha
- Lehtomainen lehtimetsä
- Vanha pelto / taimisto
- Ihmistoiminnan muokkaama ranta-alue
- Tuore lehto
- Paju- ja koivuluhta / luonnontilaltaan heikentynyt
- Paju- ja koivuluhta
- Lehtomainen lehtimetsä / vanha hakamaa
- Ruoko- ja ruoholuhta
- Lehtomainen lehtimetsä / vanha tonttialue
- Maakaatopaikka

Suunnittelualueen raja

